

Erzincan İl Müftülüğü

‘13 Ocak 2023 Cuma Vaaz Örneğidir’

AİLE: HER TÜRLÜ FAZİLETİN KAYNAĞI

Hayvanatı ile nebatatı ile yeryüzünde her varlığı dişi ve erkek olarak yaratan Yüce Rabbimiz, yaratılmışların en değerlisi olan insanı da kadın ve erkek olarak yaratmıştır. İnsanlığa bir kadın ve bir erkekten aile olmasını buyurmuştur. Zira aile olmak bir bütünü tamamlamaktır. Bunun yanı sıra aile toplumda küçümsenemeyecek bir konuma sahiptir. Çünkü toplumun şekillenmesine sebep olan ve toplumun seyrini belirleyen en küçük unsur ailedir. Öyle ise şunu rahatlıkla söyleyebiliriz; Aile istikamet üzere olursa toplumda istikamet üzere olur. Aile yapısı sağlıklı olan toplum da sağlam olur. Müslüman bir toplumun en önemli özelliği İslam’a göre şekillenen ailelerin olmasıdır. İslami terbiye ve eğitim ile yetişmiş çocuk ve gençlerimizdir.

Aile Arapçada **أُسْرَةٌ** kelimesi ile ifade edilir. Bu kelime lügat anlamı itibariyle “zırh” manasına da gelmektedir. Aile insanı tıpkı korunaklı bir zırh gibi dış dünyadan gelebilecek maddi ve manevi olumsuzluklara karşı muhafaza eder. Aile, fert ve toplum açısından pek çok faydası bulunan bir müessesedir. Aile bizler için fazilet ve sevgi kaynağıdır. Aile bizlere sükûnet ve mutluluk aşıl原因 bir nimettir. Aile bedenlerimizin haramlardan korunacağı bir barınaktır. Efendimizin (s.a.v) *“Evlenmeye gücü yetenler evlensin. Çünkü evlenmek gözü haramdan çevirmek ve iffeti korumak için en iyi yoldur”* (Buhârî, Nikâh, 3) hadis-i şerifi de bu hakikati en güzel şekilde ifade etmektedir.

Aile karı ile kocadan oluşur. Bu da evlilik sözleşmesiyle gerçekleşir. Evlilik olmadan, evlilik sözleşmesi yapılmadan aile kurulamaz. Bunun için dinimiz evlenmeye teşvik etmiştir. Evlenme ve aile hayatı; eşlerin hem düzenli ve meşru tarzda cinsel ihtiyaçlarını karşılmasına, böylece neslin devam ettirilmesine, hem de birbirlerine maddî ve manevî destek olarak hayat arkadaşlığı kurmasına vesile olduğundan çok yönlü yarar ve hikmetler taşır.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ

“Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de onun (varlığının ve kudretinin) delillerindedir. Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır.” (Rûm, 21) Ayetine baktığımızda evlilik için, aile kurmak için ilk adımı attığımızda Cenab-ı Hak yuvanın iki temel üzerine bina edilmesini istiyor:

1. Meveddet yani sevgi ve muhabbet

2. Merhamet

Ayeti kerimeye dikkat edersek Allah Teâlâ aile için son derece kıymet arz eden bu iki temeli kudretinin ve varlığının bir alameti, delili olarak nitelendiriyor. Çünkü O (c.c.) kalpleri birbirine ısıdırmazsa, kalplere sevgiyi ve muhabbeti ilka etmezse dünyadaki hangi güç kalpleri birbirine ısıdırmaya muktedirdir? Aynı kandan aynı candan olmayan hatta çoğunlukla birbirini tanımayan iki kimsenin bir anda, bir nikâh bağı ile bir birini en çok seven birbirini en çok düşünen birbiri için en çok endişelenen iki kişi haline gelmesi Yüce Rabbimizin engin lütfunun tecellisi değil midir? İlahi rahmetin ve kudretin yansıması değil midir?

Yüce dinimiz İslam ailenin varlığını tehdit eden bütün gayrı meşru ilişkileri kaldırmış, huzurlu bir toplum için وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ *“aranızdan bekâr olanları evlendirin”* (Nûr, 32) ayeti ile insanları aile kurmaya teşvik etmiştir. Bu konuda bizlere düşen görev ise aile kurma çağına gelmiş olan genç kardeşlerimize maddi-manevi yardımcı olmak ve onları her türlü fazilet kaynağı olan aile hayatına teşvik etmektir. Aile kurmanın eşliğinde olan bir kardeşimize maddi olarak destek vermemiz yapabileceğimiz en faziletli, hayırlı amellerdendir.

Evlenmemeyi ve aile hayatı dışında kalmayı dindarlık sayanlar ise sevgili Peygamberimiz (s.a.v) tarafından uyarılmışlardır. Enes b. Malik (r.a) anlatıyor: Bazı kimseler Peygamberimiz (s.a.v)’in (bilmedikleri gizli) ibadetini sormak ve öğrenmek üzere Peygamberimiz (s.a.v)’in eşlerinin evlerine gelmişlerdi. Bunlara Peygamberimiz (s.a.v)’in ibadeti haber verilince güya bunu (kendileri için) azımsayarak: *“Biz nerede Allah’ın Resulü nerde? Şüphesiz ki Allah, Peygamberinin (s.a.v) geçmiş olan ve gelecekte işlenmesi muhtemel bulunan bütün günahlarını bağışlamıştır.”* dediler. İçlerinden birisi: *“Ben geceleri hiç uyumadan namaz kılacağım”* dedi. Diğeri: *“Ben de yıl boyu oruç tutacağım”* dedi. Öteki de: *“Ben de kadınlardan ayrı yaşayacağım, hiç evlenmeyeceğim”* dedi. Onlar böyle konuşurlarken Peygamberimiz (s.a.v) onların yanına geldi ve: *“Siz şöyle şöyle söyleyen kimselersiniz değil mi? Fakat şunu biliniz ki, ben sizin Allah’tan en çok korkunuz ve kötülükten korununuz. Böyle iken kâh oruç tutarım, bazı günlerde yerim (yani yıl boyu oruç tutmam). Gecenin bir kısmında namaz kılarım, bir kısmında da uyur, istirahat ederim. Kadınlarla da evlenirim (İşte benim sünnetim budur). Her kim benim bu yolumdan gitmez de ondan yüz çevirirse benden değildir”* (Buhârî, Nikâh, 1) buyurdu.

Rabbimiz (c.c.) rahmetinin bir tecellisi olarak her konuda bizlere rehberlik eden ve örneklik teşkil eden elçiler göndermiştir. Bu peygamberlerin hayatlarına baktığımızda onların aileleriyle bütünleştiğini görürüz;

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ آزرَ اتَّخِذْ أَصْنَامًا آلِهَةً إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

“Hani İbrahim babası Azer’e, “Sen putları ilah mı ediniyorsun? Şüphesiz, ben seni de, kavmini de apaçık bir sapıklık içinde görüyorum” demişti” (En’âm, 74) ayetinde Hz. İbrahim’in herkesten önce babasını tevhide davet etmesi, Hz. Yusuf’un kardeşlerinin yaptığı onca zulüm ve haksızlığa rağmen onlara;

لَا تَثْرِبَ عَلَيْكُمْ أَيُّومَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

“Bugün size kınama dahi yok. Allah sizi bağışlasın. O, merhametlilerin en merhametlisidir” (Yûsuf, 92) demesi,

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسْفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ وَأَبْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ

“Onlardan yüz çevirdi ve "Vah! Yûsuf'a vah!" dedi ve üzüntüden iki gözüne ak düştü. O artık acısını içinde saklıyordu” (Yûsuf, 84) ayetinde Hz. Yakup’un oğlu için çırpınışı ve döktüğü gözyaşları, Hz. Nuh’un oğlu için

وَنَادَىٰ نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ

“Nûh, ayrı bir yere çekilmiş olan oğluna, "Yavrucuğum, bizimle beraber sen de bin, inkârcularla birlikte olma" diye seslendi” (Hûd, 42) şeklinde yalvarıp yakarması bizlere aile bağlarının nedenli önemli olduğunu, ailenin faziletin ve sükûnetin kaynağı olduğunu göstermektedir.

Ailemizin bizler için fazilet kaynağı olabilmesi için, sevgi ve merhamet üzere devam edebilmesi için bütün safhalarının Rızâ-yı Bârî’ye uygun olmasına gayret etmemiz gerekir. Aileyi kurarken kimin ile kurduğumuza hangi ölçü ve kriterleri esas aldığımıza dikkat etmemiz gerekir. Çünkü yaptığımız bu anlaşma, geçici bir süre için bir araya gelme değil; çoğunlukla ölüme kadar devam edecek bir sözleşmedir. Eşler birbirlerinde bu kurumun devamını sağlayacak özellikleri aramalıdır. Mutlak manada zenginlik, soyluluk ve fiziksel güzellik ön planda tutulmamalıdır. Peygamberimiz bu konuda bir uyarıda bulunuyor ve eşlerde tercih edilmesinde fayda olan özelliğe dikkatimizi çekiyor. Şöyle buyuruyor:

تُنَكِّحُ الْمَرْأَةَ لِأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا، وَحَسَبِهَا، وَجَمَالِهَا، وَلِدِينِهَا، فَطَافِرُ بَدَاتِ الدِّينِ تَرَبَّتْ يَدَاكَ

“Kadın genelde dört özelliği için nikâh edilir: Malı için, soyu için, güzelliği için ve dini için. Sen dindarı olanı seç ki varlığın artsın.” (Buhârî, Nikâh, 16)

Dindarı olan kadın, kocasının malını korur, israftan sakınır. Elindeki ile yetinir. Çocuklarının terbiyeleri ile ilgilenir, onları da dinlerine bağlı olarak yetiştirir. Bu ise aileyi huzur kaynağı yapar. Zenginlik, güzellik ve yakışıklılık gün gelince yok olup gidecektir. Asıl devamlı olan ve Allah (c.c.) katında değer bulan özellik eşler arasındaki dindarıdır.

Aile oluşumunun ilk tohumlarını atan karı-kocanın birtakım hak ve sorumlulukları vardır. Aile reisi olan erkek eşine karşı yumuşak davranacak, kaba hareketlerden sakınacak ve ailesinin nafakasını temin etmeye çalışacaktır. Babanın ailesine karşı güler yüzlü ve tatlı sözlü olması gerekir. Hissettiği güzel duyguları gizlememeli, gördüğü güzellikleri takdir etmelidir. Torunları ile gülüp oynayan, onları öpen, kucığına alıp hutbe okuyan, sırtındayken namaz kılan peygamberimizin bu tutumu biz bütün babalara örnek olmalıdır. Bununla birlikte sevgili Peygamberimiz خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي “Sizin en hayırlınız ailesine en hayırlı olanınızdır. Ben aileme karşı sizin en hayırlınızım” (Tirmizî, Menâkıb, 63) buyurarak bizleri ailemize karşı görev ve sorumluluklarımızı yerine getirmeye teşvik etmiştir. Kadın ise kocasına sevgi ile bağlanmak, ailenin iffetini korumak, kocasının evini ve malını muhafaza etmek ve çocuklarını İslamla terbiye etmekle görevini yerine getirmiş olur.

Ailedeki mutluluk, karı ile koca arasındaki sevgi ve saygıya bağlıdır. Eşler, yuvada mutluluğu sağlamak için gerekli fedakârlığı göstermeli, huzur bozucu tutum ve davranışlardan sakınmalıdırlar. Adeta evlerini bir fazilet fabrikası haline getirmelidirler.

Aile fertleri arasında çocukların önemi çok büyüktür. Anne ve babaya Allah’ın birer hediyesi olan çocuklar birer cennet meyvesidir. Onları sevgi ile yetiştirip topluma yararlı bireyler olarak hazırlamak, anne-babanın başta gelen görevleri arasındadır. Çünkü çocuklarımız

biz anne babalara emanettir. Çocuk küçük yaştan itibaren İslam'a uygun bir terbiye ile yetiştirilse hem ailesine hem de milletine yararlı ve hayırlı bir insan olur. İyi terbiye edilmediği ve eğitilmediği takdirde ne kendisine ne de başkasına yararı dokunmayacağı gibi aile için de toplum için de zararlı hale gelebilir. Bunun için dinimiz, geleceğin teminatı olan çocuklarla ilgili olarak aileye büyük sorumluluklar yüklemiştir, ailenin çocuklarımıza güzel ahlakın ve faziletin aşılandığı yer olduğuna dikkat çekmiştir. Nitekim Hz. Peygamberin (s.a.v) şu hadisi bütün bu anlattıklarımızı özetler mahiyettedir:

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ عَلَيْهِمْ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ وَعَبْدُ الرَّجُلِ رَاعٍ عَلَى بَيْتِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ أَلَا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

“Hepiniz çobansınız ve hepiniz çobanlığınızdan sorumlusunuz. Amir, koruyucudur ve maiyetinden sorumludur. Kişi ailesinin koruyucusu ve eli altında olanlardan sorumludur. Kadın eşinin evinin koruyucusudur, eli altında bulunanlardan sorumludur. Hizmetçi efendisinin malının koruyucusudur ve eli altında bulunanlardan sorumludur. Hulâsa hepiniz çobansınız ve her biriniz emri altında bulunanlardan sorumludur.” (Buhârî, İstikrâz, 20)

Ailelerimizin huzurlu, inanchlı, sağlıklı, manevi değerlerine bağlı olmasında, geleceğin ailelerini oluşturacak olan çocuklarımızın din, vatan ve millet sevgisi ile dopdolulu olarak yetiştirilmesinde birinci derecede bizlerin rolü çok büyüktür. İyi idrak etmemiz gerekir ki evlatlarımıza ardımızda iyi bir miras bırakmak istiyorsak ayak izlerimizi takip edecek olan yavrularımıza güzel terbiye vermeliyiz.

مَا تَحَلَّ وَالِدٌ وَوَلَدُهُ مِنْ تَحَلٍّ أَفْضَلَ مِنْ أَدَبٍ حَسَنٍ

“Hiçbir baba çocuğuna güzel terbiyeden daha üstün bir bağışta bulunmuş olamaz.” (Tirmizî, Birr, 33)

Ailemiz hayatımız boyunca sahip olacağımız fazilet, ahlak ve şuurun temellerinin atıldığı, ruhlarımızın maneviyatla arındığı sıcak yuvamızdır. Şu dâr-ı fânide huzur bulduğumuz, anlam kazandığımız cennetimiz ailelerimizdir. Paylaşmayı, geçinmeyi, sıkıntıya hep birlikte göğüs gerebilmeyi öğrendiğimiz yerdir ailelerimiz... Ma'siyetin arttığı bu zamanda kulluğumuzu pekiştirdiğimiz, ilahi huzura yöneldiğimiz, haramlardan ateşten kaçınır gibi kaçınarak rahmanın dergâhına sığındığımız kalelerimizdir ailelerimiz...

رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا

“Ey Rabbimiz! Eşlerimizi ve çocuklarımızı bize göz aydınlığı kıl ve bizi Allah'a karşı gelmekten sakınanlara önder eyle.” (Furkân, 74) Âmin...

Cumamız mübârek olsun.

Mahmut YEŞİLKAYA

Kemah İlçe Vaizi